

Regisseuse Daria Bukvic legt wortels van racisme bloot

Zwarte Othello in witte wereld

Theater

'Othello', door Het Nationale Theater. Tekst: William Shakespeare, vertaling en bewerking: Esther Duysker. Regie: Daria Bukvic. Bijgewoond: 3/2, HNT-studio's, Den Haag. Nog te zien: 8/2, De Vest, Alkmaar; 13 t/m 17/ en 20 t/m 21/2, Frascati, Amsterdam; 7/3, Zaantheater, Zaanstad; 13 en 14/3, Stadschouwburg, Utrecht; 15/3, Het Park, Hoorn; 23 en 24/3, Toneelschuur, Haarlem; 28 t/m 31/3 Volledige speellijst: www.hnt.nl.

Sonja de Jong

'Bent u bang voor mij?' In dat kleine zinnetje waarin acteur Werner Kolf aan het eind van 'Othello' zich rechtstreeks tot de zaal richt, zit misschien wel de kern van wat regisseur Daria Bukvic zeggen wil: niet de twee-eenheid liefde en jaloezie is het leidmotief, maar de tegenstelling blank en zwart. Othello is zwart en daarom wijst de witte wereld hem af. Die tegenstelling blank-zwart is ook in het toneelbeeld tot in het extreme doorgevoerd: het decor bestaat uit louter ielieblanke doe-

ken die nu eens als vaandels, dan weer als zeilen of kamerschermen dienst doen. De spelers zijn stuk voor stuk in maagdelijk wit gehuld en hebben spierwitte pruiken op. En tussen dat alles, als enige element van kleur, de zwarte Othello. Een spiegelende vloer verdubbelt alles nog eens.

Voor regisseur Bukvic, die drie jaar terug in een klap doorbrak met haar voorstelling 'Nobody home', gebaseerd op haar eigen ervaringen en die van haar acteurs als vluchteling, is 'Othello' de eerste voorstelling die zij bij Het Nationale Theater maakt. En hoewel zij zich trouw aan Shakespeares verhaal houdt (in een mooie, eigentijdse vertaling van Esther Duysker), heeft zij toch enkele opmerkelijke keuzes gemaakt. De meest opvallende daarvan, afgezien van het zwart-wit-motief, zit aan het eind van de voorstelling als Othello in zijn jaloezie razernij zijn lief Desdemona vermoordt. Bukvic legt haar op een witsatijnen bed en zet Othello ernaast. Woedend is hij, wanhopig ook, maar hij steekt geen vinger uit. Om hen heen staan alle andere spelers en kijken toe. Het is Jago die, bijna als zakelijke mededeling, meldt: 'Othello vermoordt Desdemona'. De vrouw ontkent 'maar ik ben niet dood', maar iedereen negeert dat. De

witte wereld wil niet anders zien dan een Desdemona die is gedood door haar zwarte man. Waarna de vraag valt: bent u bang voor mij? Het verhaal is bekend: als Othello tot generaal benoemd wordt en als rechterhand niet voor Jago kiest, maar voor Cassio, poogt Jago met leugens en gekonkel zijn baas kapot te maken. Hij doet dat door hem wijs te maken, dat Desdemona, Othello's vrouw, hem ontrouw is met Cassio.

Werner Kolf is een mooie Othello, waardig, rechtvaardig en – tot Jago hem met zijn gekonkel het hoofd gek maakt – evenwichtig. Sallie Harmsen als zijn lief Desdemona is lichtvoetig, flirterig, misschien zelfs wat al te veel een kindvrouw-tje. Maar de meeste indruk maakt toch Rick Paul van Mulligen als Jago. Hij is het vleesgeworden kwaad, konkelt, zaait twijfel, intrigeert, bespeelt mensen. En dan is daar opeens, bijna achteloos uit zijn mond, dat zinnetje: 'At your service', vergezeld van het bekende Fortuyngebaar, dat de link legt naar het nu. Het zijn mensen als Jago en Fortuyn, de mensen van 'ik discrimineer niet maar...' die uit eigenbelang de angst voor alles wat anders is dan de blanke massa in stand houden en aanwakkeren.

